

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

Sjunde årg.

N_o 13

Prenumerationspris:

Helt år Emk. 200:-

1/2 " " 100:-

I Sverige:

Helt år .. Kr. 4:-

1/2 " " 2:-

I Finland:

Helt år Fmk. 30:-

1/2 " " 15:-

Utkommer
alla onsdagar

Utgivare:
Svenska Folkförbundet

Redaktör: N. Blees

Riddaregat. 9, Reval.

Annonspris:

2 mark per mm.

I Sverige:

5 öre per mm.

I Finland:

30 penni per mm.

För annons, som infö-

res 10 eller flere ggr

räknas 20°/o rabatt.

2 april

1924

Svenska Odlingens Vänners
fest i Reval lördagen den 29
mars.

Det var i en fin lokal på Dom-
Skolgatan 17 på Domen som
svensarna denna gång samlades
till samkväm. Festen var i allo
mycket vällyckad. Snygg lokal,
talrik och fin publik och fram-
förallt ett intressant program. Den
välkände operasångaren A. Ar-
der föredrog några härliga sång-
nummer, som genast entusiasme-
rade publiken. De svenska folk-
visorna voro förtjusande! Pub-
liken belönade alla nummer
med stormande, ihållande app-
låder, som icke ville lägga
sig med mindre än att herr Ar-
der visade sig på nytt och ännu
föredrog ett nummer. — En konst-
njutning av hög kvalitè bereddes
publiken genom pianisten fröken
Erika Franz vänliga medverkan.
Den sympatiska konstnärinnans
föredragna musiknummer belöna-
des också med ihållande applåder av
publiken. Så uppträdde herr Arder
till allas glädje ännu en gång —
applåderna ville icke ta slut — och
därpå följde folkdans. Detta pro-
gramnummer var synnerligen

omtyckt av alla och naturligtvis
tvingades uppträdarna av publi-
kens applåder att ta numren om
igen. Sist följde skämtstycket
„Skottår“ i en akt, som likaledes
mycket tilltalade publiken. Num-
ret var bra inövat och uppträ-
dandet naturligt. Det kunde icke
varit bättre. Publikens livliga bi-
fall var det bästa vitsordet. —
Även inkomsterna, som icke äro
uträknade än, torde av allt att
döma icke vara små, så att fes-
ten, som sagt, i allt måste anses
vara mycket lyckad.

Våra damer, icke minst de, som
skött om buffeten och lotteriet,
ha också fått ligga i och slita
ont för att allt skulle lyckas så
som det gjorde.

Här ett varmt tack till alla, som
på ett eller annat sätt medverkat!

N. B.

Väv- och matlagningskurs på
Birkas.

I sommar anordnas en väv-och
matlagningskurs på Birkas för
dem som ha möjlighet att deltaga
däri.

Kursen är avgiftsfri, men delta-
garna få själva föra med sig den

mat som åtgår, därtill kommer
några mindre utgifter för mjölk
m. m.

Naturligtvis bör varje deltagare
vara försedd med garn hemifrån,
såsom lingarn, ullgarn och nöthårsgarn. Nöthårsgarn, som är myc-
ket starkt, passar utmärkt till
täcken och mattor. Det är lätt
åstadkomma. Vill man ha mju-
kare, finare garn, blandar man
hälvten ull och hälvten nöthår,
kardar och spinner det sedan
som vanlig ull, fast något grövre.
Vill man använda garnet till
mattor eller hästtäckan, blandar
man endast lite' ull, så mycket
att det håller ihop att spinna
samt spinner det grovt som snö-
ren. Nöthårsgarn färgas sedan
alldeles som vanligt garn.

Bidrag till inköp av det garn,
som måste köpas, kan erhållas
genom Svenska Odlingens Vän-
ners förmedling.

Kursen kommer att pågå unge-
fär fyra veckor från stutet av
maj månad eller så snart värbet
slutat.

Förfrågningar och anmälningar
kunna göras hos kursens ledarinna

Esther Gjunglöf.

Birkas den 26 mars 1924.

Ännu ett och annat om vårt svenska gymnasium.

Då förslaget i Kustbon Nr. 8 om ett allmänt svenskt läroverk uppmärksammats och bevärdigats med en lång ledare i Kustbon Nr. 10, borde man ju vara nöjd därmed och låta saken få vila ut sig ett litet tag. Men förrän detta får ske, vill jag påpeka de omständigheter, som i sistnämnda artikel framhållas och som jag icke kan acceptera. Nästan alla de små krafter svenskarna i Estland ha, bland dem även insändaren till ledaren i Nr. 10, ha fått sin första utbildning „under grannars kunskapens träd“ utan att de därför behövt plikta härför med att uppoffra sin svenskhet. Jag vill därmed ingalunda hava sagt, att det ej finns sådana som gått vilse. Men jag vill inte heller hysa så låga tankar om alla de svenska ungdomar, som f. n. studera i icke svenska läroverk, att de trots omständigheterna dock ej skola bliva goda svenskar. Skulle detta dock inträffa, ja, då är ju vår sak tillspillogiven. Vad som är värre är att också deras skolväg är en skogstig, som försvinner mitt i djupa skogen och ej leder fram till det önskade målet. Och just därför behöva vi ett eget gymnasium, som på ett värdigt sätt skulle tillfredställa vår ungdoms törst efter kunskap och vetande.

Att det skulle bli „om och men, sju svårigheter och sorger“ med öppnandet av folkskolans 5—6 kl. var ju självklart. Kommunerna, som under åren kämpat med alla möjliga svårigheter, ha nog inte haft det så lätt heller. Wormsö kommun, som marscherar i teten för alla svenska kommuner, då det gäller inrättandet av nya skolor har fått sina utgifter balanserade med inkomsterna. Andra kommuner, som härvidlag gjort betydligt mindre, ha fyllt sina hål i budgeten med lån. De sistnämnda få nu sina lån utbetalta ur statskassan. Vore

det inte rätt och billigt att våra kommuner, som äro bland de fattigaste i hela Estland, erhöle en motsvarande summa till understöd för skoländamål. Egentligen borde den för vår redbarhets skull bliva större.

Men nu till saken igen. Förslaget om planterandet av vårt svenska gymnasium till Hapsal är nog bra om planen på detta sätt bäst skulle kunna förverkligas. Undertecknad, som av egen erfarenhet vet, att man under skoltiden i Hapsal årligen får byta bostad — och det är nog icke så särdeles ljusa minnen man har av f. d. estniska värdinnor-torggummor — vill icke gärna rösta för förslaget. Nog vore ett svenskt bondehem, hur torftigt det än är, att föredraga. Att få bo i en s. k. bättre familj skulle f. n. kosta minst 500 mk. pr mån. och pr läsår, såleds 4500 mk. Helinackordering eller också egen mat plus transporten hemifrån till Hapsal skulle bli dyrare än utgifterna vid ett internat.

När man för ett par år sedan ville grunda en 5—6 kl. folkskola i Hapsal, som skulle bliva början till ett gymnasium, strandade saken just på grunder som här omtalats, ehuru frågan då tycktes så gott som löst.

Vad beträffar kommunikationerna, så måste man, iakttagande Birkaselevernas hemorter, medge, att t. ex. avståndet Wormsö — Birkas är lika med Birkas — Wormsö. Nej, inte torde kommunikationerna lägga oövervinneliga hinder i vägen för förläggandet av ifrågasvarande skola till Wormsö. Ett annat ex. är Wichterpalspojkar-nas vistelse vid Hullo skola på Wormsö.

Naturligtvis kan det blott bli fråga om ett internat. Av de föräldrar som ha sina barn i Nyhovsskolan, som ju är internat, hör man, att vistelsen där blir inte blott bekvämare utan även betydligt billigare än i Hapsal. Dessa

och andra skäl tala nog icke så mycket till Hapsals som till Wormsö fördel.

En lärare.

Från utkiken.

Fortsättn. fr. föreg. nr.

Var ligger räddningen? I att avskaka oss jordbruksministeriets *jordtyngande bojor. Men då är vi utan pengar. Och med tomma händer är vi igen fördömda. Ja, var taga pengarna ifrån? Se i Kustbon № 5 detta år! Endast lärare- och tjänstefolks lönar gå ju upp till halva millionen Emk. Denna summa plus andra skolans behov utgöra det högtuppsvälande beloppet på bortåt en million Emk. Och huru mycket av dessa summor hava kommit ur vår svenska lantbefolknings fickor, dessa svenskers, för vilka skolan är avsedd? Birkas lärare och S. O. V. styrelse ha fått draga hela lasset utan att landsmännen i bygderna knappast velat röra ett finger till hjälp. Hur långt skall det gå på det sättet? Hur länge skall främlingarna ha lust draga hela bördan, hur länge „herrarna i Reval?“ Ja, hur går det då? Jag bara frågar. Mången hoppas i sitt stilla sinne på hjälp utifrån. Det har vi fått och kommer vi kandse ännu att få mer eller mindre. Vänner bakom vattnen släppa ej så lätt taget om oss. Men, skall vi sitta med händerna i kors och bara vänta på milda nådegåvor? Just i detta avseende hava vi skäl att rodna, inte för vår fattigdom men för vår brist på förståelse och brist på god vilja att efter förmåga hjälpa till. Allt kan vi ej få ihop, därtill är vi för få och fattiga. Men mycket mer skulle kunnat göras än vad som blivit gjort. Ja, det

*Uttrycket är för starkt och överensstämmer icke alls med sanningen. Jordbruksministeriet vill i allt befrämja våra strävanden.

har gått så långt, att våra vänner utifrån ansett sig nödsakade peka på vår egen ovillighet att hjälpa till med Birkas, som ju är till endast och uteslutande för oss själva.

Vi är i små omständigheter, men inte värre, att där bara viljan finns där kan åtskilligt åstadkommas. Jag tänker nu på våra auktioner till förmån för allt möjligt utom för vår egen kulturhård. Nargö, Korkis, Odensholm, Spithamn och Roslep äro dessutom levande bevis på, vad god vilja kan åstadkomma, jag menar tillkomsten av dessa orters skolor. Nej, landsmän, ni måste själva göra något mera, än vad ni gjort!

Man och man emellan, på samkväm och möten, borta och hemma, rådslå och gör upp planer, hur vi skola kunna skingra molnen kring det Birkas, som är symbolen på vår tillvaro som svenskar. Kom fram med förslag och omsätt dem i fruktbärande arbete! Går Birkas under, så har därmed ett stort stycke av vår ljusare framtid gått förlorad. Upp till enig samling för och kring Birkas!

Farbror Svenske.

Fåren dö massvis av leversjukan.

Fåren dö det ena efter det andra av leversjukan och kastas ur kätten till stor sorg för ägaren. Vad som mest gör harm är följande. Om sommaren gå fåren på den gemensamma betesmarken. Denna riktigt „rakas“ av fåren och översällas med deras spillning, så att hästar och nötkreatur under sin strängaste arbetstid få gå i dödsskjortan. Och nu, när fåren hela vintern stått i kätten och förtärt många lass gott hö behaga de dö sist på värsidan. När betesmarken är odikad kommer den vid rik nederbörd länge att stå våt, och härigenom gynnas utvecklingsmöjligheterna för de bakterier, som sedan

med gräset inkomna i fårets organism och förorsaka den obotliga leversjukan. För att undvika detta borde för fåren en särskild torr del av betesmarken avskiljas från den övriga och betesmarken ordentligt uppdikas. I stället för att låta hundarna göra sanitärtjänst och äta sig fördärvade av så mycken god mat, skulle det bli för förmånligare att slakta fåren så snart sjukdomen märkes, då skulle varken köttet, som är dugligt, eller skinnet gå till spillo.

Sådant är nu förhållandet på Vormsö och troligen även på de andra svenskorterna.

—n —n.

Politiskt.

Bland den gångna veckans inrikes politiska händelser är den nya regeringens bildande den viktigaste. Dr. Fr. Akel lyckades med till synes ringa besvär skapa en nästen splitterny ministär, varom redan skrivits i föregående nummer. De regeringsledamöter den nye riksäldesten kallat till sina medarbetare äro också alla framstående män, och man kan säga, att rikets ledning kommit i goda händer. Huruvida regeringen blir långlivad, vet man dock icke, och det är ännu för tidigt att säga något därom, men på säker grund står det nya kabinettet icke, då det icke har riksdagens majoritet bakom sig och alltså måste räkna med önskemål och föreskrifter både från höger och vänster. Det gäller därför för premiären Fr. Akel att gå försiktigt tillväga för att icke råka ut för t. ex. arbetarpartiets onåd och intriger. Dr. Akel synes dock vara en mycket skicklig man och hoppas vi, att han icke så lätt och så snart faller för de snaror, som utan tvivel komma att läggas i vägen även för honom och hans ministär. Som bekant, tillhör premiärminister dr. Fr. Akel det kristliga folkpartiet. — Det

är möjligt att riksdagens talman J. Tönnesson också får stiga ned från sin höga tron och låta den bestigas av någon ur jordbrukarnas led, ty enligt traditionen bör det största partiet få beklåda antingen premiärminister- eller talmansposten. Det förljudes, att talmannen J. Tönnesson indirekt medverkat till att störta K. Päts och hans ministär, men ofta händer det, att den störtade drager störtaren med sig i fallet. — Riksdagen sysslar allt fortfarande med 1924 års budget, som f. n. är dess viktigaste fråga.

—n —n.

Utlandet.

Bland viktigare utrikespolitiska händelser nämna vi denna gång endast regeringskrisen i Frankrike. Poincarés ministär fick träda tillbaka, emedan dess förslag i pensionfrågan icke erhöll tillräckligt med röster och förkastades i ständerförsamlingen. President Millerand gav nu Poincaré i uppdrag att bilda en ny regering, vilket den senare också gjorde, och efter två dagar var regeringen bildad. Den nya regeringen har dock fått en annan sammansättning, och det gör, att Poincaré något måste ändra kurs i skadestandsfrågan, som nu är den viktigaste frågan i Europa.

Sverige har erkänt Ryssland de jure.

Handelsavtalet har även undertecknats.

Officiellt meddelas: Ett handelsavtal mellan Sverige och De socialistiska rådsrepublikernas förbund har undertecknats av de utsedda förhandlarna: för Sverige förre statsrådet Eliel Löfgren och för förbundet hr. V. Ossinskij. Det kommer att föreläggas riksdagen.

Tillika har av båda parternas befullmäktigade ombud undertecknats en förklaring, enligt vilken

vardera partens eller dess medborgares rättskrav mot andra parten skola behandlas enligt principen om mest gynnad nation. Denna förklaring är ej underkastad ratifikation.

I en av det ryska ombudet överlämnad not förklaras i och med undertecknandet av ett handelsavtal, att förbundsregeringen åtager sig att till svenska regeringen på dennas begäran överlämna svenska legationshuset i Petersburg (Leningrad) med däri befintlig egendom.

Samtidigt har svenska regeringen beslutat erkänna De socialistiska rådsrepublikernas förbundsregering de jure och därom underrättat densamma liksom därom, att svenska regeringen såsom en följd härav anser, att diplomatiska och konsulära förbindelser mellan båda länderna böra omedelbart upprättas.

Lettlands legation i Helsingfors indrages ej.

För en tid meddelades i tidningarna att lettiska riksdagens finansutskott i andra läsnings beslutat indraga legationen i Helsingfors. I anledning av detta

beslut reste Lettlands minister i Helsingfors till Riga för att uppklara möjligen uppkomna missförstånd. Ministern framlade i finansutskottet sina åsikter och framhöll bl. a., att Finland beslutat sända en lantbruksattaché till Lettland och för övrigt, har för avsikt att där anställa en ordinarie representant, ävensom att Lettland som huvudsyfte uppställt att med de länder, som även hava gränser mot östern, stå i så intimt förhållande som möjligt. Då ministern avlägsnade sig från utskottet hade han erhållit den uppfattningen, att utskottet i tredje läsnings ändrar sitt tidigare beslut.

Kyrkliga meddelanden.

Svenska St. Mikaelsskyrkan. Söndagen den 6 april kl. 1/2 11 f. m. gudstjänst. Långfredagen hålles gudstjänst med nattvardsgång. Anmälan till skriftermålet kan ske på kyrkokansliet (å Sjömanshemmet) dagligen 5—6 e. m. eller i sakristian före gudstjänsten.

Förelästa: Alexander Lindkvist och Mina Råberg, båda från Stora Rågå.

Anslag till Kustbon.

Riksföreningens arbetsutskott har beviljat Kustbon ett anslag på 20.000 Emk., utgörande Riksföreningens inestående medel i Reval.

Varmt tack för den vackra hjälpen!

Penningkurser.

Revals börs
31 mars 1924.

		köpare	säljare
1 dollar . . .	—	378 ¹ / ₂	379 ¹ / ₂
1 pund . . .	1.630	1.625	1.631
1 bilj. Rmk. . .	—	—	94
100 Fmk. . .	—	939	949
100 sv. kr. . .	—	9.975	10.075
1 guldrubel . .	—	188	—

Rättelse.

För undvikande av missförstånd bevi få rätta följande tryckfel i Kustbon nr. 12:

På första sidan i slutet av 3:je spalten står det felaktigt skrivit om Rosleborna „så komma de att av utomstående anses för resten även alltid varit och ännu oresonliga, som vi svenskar äro.“ Orden böra lyda så: „så komma de att av utomstående anses för oresonliga, som vi svenskar för resten alltid varit och ännu äro.“

På sid. 3 under „Gåva till Birkas jordbruk“ står det bland utgifterna „Avbetalning av skuld 45.975:33.“ Summan är felaktig. Bör vara „75.975:33“

Redaktionen.

Dr. Lydia Riesenkampff-Lindström

läkare för lung- och
invärtes sjukdomar.

Mottagning dagligen 12—1, 4—5

Lergatan 16 (Saue tän. 16).

HAPSAL.

Svenska St. Mikaelssamlingens i
Reval medlemmar uppmanas att inbetala

kyrkoskatten för 1924

å kyrkokansliet (Sjömanshemmet), öppet alla dagar 5—6 e. m., eller till kyrkokassören H. Blees, Datschegatan 1.

Trädgårds- Blomster- Åkerbruks- Frö.

Sortiment av trädgårds- och blomsterfrö till 5, 10 och 15 kr.

Prima Rödklöver, Alsicke- och Timotejfrö och Gräsfröblandningar till finare gräsplaner. Blomsterlökar, Växter, Plantagen, Sättpotatis m. m.

Priskurant sändes på begäran gratis.

Anderssons Fröhandel.

Tel. 2-68. UPPSALA Etabl. 1876.

Återförsäljare rabatt.